

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izveniš nedelj
in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po
pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO:
SIMON GREGORČIČEVA ULICA STEV. 13.
TELEFON STEV. 532.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.
Pisnim vprašanjem naj se priloži znanaka
za odgovor.
Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.638.

O politični lojalnosti.

V isti številki, ko pripoveduje »Slovenski Narod«, kako bo zmanjšano število opozicijskih poslancev, ker bo cela vrsta Radičevih poslancev obsojena, v isti številki povdarja »Slovenski Narod«, da mora opozicija voditi lojalno borbo. In ne samo to! »Slovenski Narod« tudi zahteva, da se opozicija odreče vsakemu impulzivnemu delu in da omeji svoje delovanje na kritiko vladnih zakonskih načrtov. Enako ne bi smela opozicija razviti nobenih državno - pravnih vprašanj, temveč bi se morala omejiti zgolj na debato o gospodarski in socialni zakonodaji.

Nas veseli, da je končno tudi »Slovenski Narod« moral priznati potrebo lojalne borbe in to kapitulacijo mu štejemo v dobro. Ampak v ostalem zavračamo ves njegov članek, ker je poln zmot, neiskrenosti in naivnosti.

Je staro pravilo v politiki, da se ničesar ne stori zaradi lepih oči nasprotnika. Če omili opozicija način svoje borbe, potem je jasno, da more to storiti le tedaj, če ve, da ji bo to v korist. Z drugimi besedami: Opozicija more omiliti borbo le, če so jo omilile vladne stranke. To tem bolj, ker je opozicija že vsled tega, ker je vladni aparat proti njej, itak prisiljena, da vodi neprimerno lojalnejšo borbo od vladnih strank.

Ali pa je mogoče govoriti o lojalni borbi vladnih strank tedaj, kadar se izvoljeni poslanci internirajo, kljub temu, da je sodišče odredilo njihovo izpustitev? Ali pa se more govoriti o lojalni borbi vladnih strank, kadar se pridiguje lojalnost onim, ki niso volili »nacionalni blok«? Ne in stokrat ne!

Zato gospodje: Če ste za lojalni boj, tedaj z dobrim vzgledom naprejte! Vi imate moč, vam pripada iniciativa in vaša dolžnost je, da kot prvi popravite svoje grehe. Storite to, ali pa je za javnost vaša neodkritosrčnost dokazana. Pa tudi vaša naivnost, če mislite, da bo na očitno neodkritosrčne besede kdo kaj dal!

Državno vprašanje treba odstaviti z dnevnega reda, je nadaljna zahteva »Slovenskega Naroda«. Pravilno in če se »Slovenski Narod« spominja, smo mi to zahtevo že davno preje postavili. Toda ta zahteva velja za oba dela in ni samo dolžnost opozicije. Kdor noče državnopravnih prepričev, ta ne sme sam razgrinjati državnopravno vprašanje. Ta mora pustiti vsa sporna vprašanja nedotaknjena in skušati izvajati samo program, na katerega lahko pristane tudi opozicija. Opustitev državnopravnih vprašanj je mogoča le, če se vse stranke združijo za gotov deloven program. Da govorimo konkretno: samo koncentracijska vlada more doseči odložitve državnopravnih vprašanj.

Bodi konstatirano, da je samo gospoda okoli »Slovenskega Naroda« nastopila proti koncentracijski vladi, da je ravno ta gospoda našla misel o koncentracijski vladi za smešno. In ta gospoda jo odklanja še danes! Pa z nobenih idealnih ozirov, temveč ker ve, da bi bila koncentracijska vlada brez njih. Pri gospodih okoli »Slov. Naroda« pa je mišljeno, da je to boljše ko vse drugo!

Rastoča zahteva po sporazumu.

Beograd, 24. februarja. Med radikali obstoji proti samostojnim demokratom močno nezaupanje, ki izvira odtod, ker hoče SDS preprečiti, da pride do potrebnega izmirjenja v državi. Položaj samostojnih demokratov je zelo nesiguren in težak. Oni žive samo od milosti Pašića, katerega skušajo izkoristiti v teh trenutkih, ko se ne more hitro in lahko najti načina, kako pomiriti dva nasprotna politična tabora in uravnati državno politiko v splošno zadovoljivo smer. Skupina disidentov demokratske stranke, ki še niso mogli najti terena, na katerem bi pred očmi vlade in radikalov udeleževali svoje delovanje, izgleda kot skupina zabredlih politikov. Dejstvo, da so demokrati izšli iz volitve pojačani in tako odvzeli SDS vsako možnost, da bi se SDS ponašala kot nositeljica

demokratske ideje, je mnogo pripomoglo k temu, da je vpih samostojnih demokratov zelo padei. Dandanes se jasno vidi, da more SDS životartiti naprej le še s tem, da poostruje spore med tremi narodi, Srbi, Hrvati in Slovenci. Vse bolj se čujejo glasovi po izmirjenju teh dolgoletnih sporov in po spremembi situacije. Samostojni demokrati in njihovi listi pa skušajo s sleherno besedo, čeprav z osiudno in nelepo, očrniti idejo miru in preprečiti vsak poskus konsolidacije razmer v državi. Nikdar ni bilo toliko slabo obiskanih in strogo tajnih konferenc vlade, kakor ravno v tej dobi. Vzrok temu je želja vseh pametnih politikov, da se napetost v državi zmanjša in polagoma odstrani in se prične s pripravo terena za konsolidacijo razmer.

Pred sejo opozicijskega bloka.

PREDKONFERENCA SE JE UDELEŽIL DR. MARINKOVIČ.

Beograd, 24. februarja. Včeraj zjutraj so dospeli v Beograd vsi zastopniki opozicijskega bloka, razen dr. Korošca, ki je najavil svoj prihod za danes zjutraj. V Beogradu se že nahajajo dr. Polić, Pavle Radić in dr. Hrasnica. Včeraj dopoldne se je vršila predkonferenca v predsedništvu demokratskega kluba, kateri

sta prisostvovala tudi dr. Kosta Kumandurić in Voja Marinković. Službeno konferenca šefov opoz. bloka prične danes zjutraj, čim dospe dr. Korošec. Na predkonferenci so razpravljali o vesteh, ki so se razširile v zadnjih dneh o sklenitvi sporazuma in o stališču, ki bi ga zavzel blok v tem slučaju.

PRITOŽBE RADIKALNIH POSLANCEV PROTI SDS.

Beograd, 24. februarja. Dan za dnem prihajajo v Beograd novo izvoljeni radikalni poslanci. Večina njih prinaša težke obtožbe proti SDS radi preganjanja, ki jih vrše samostojni demokrati nad radikali. O tem obveščajo Pašića, ki je očitno indisponiran. Poslanci zahtevajo od Pašića, da prekine vse odnose s samostoj. demokrati. Ako se bodo razmere uredile, treba na vsak način računati s spremembo današnje vlade in politične situacije, ki zavisí v glavnem od vedanja Zagreba.

OKOLI PRODAJE »TIPOGRAFIJE«.

Beograd, 24. februarja. Včerajšnja beograjska Reč prinaša senzacionalne vesti o bivanju Dežmana (glavnega urednika »Obzora«) in

Schlegla (glavnega urednika »Zagreber Tagblatta« v Beogradu). Kakor izgleda, akcija obeh ne bo uspešna, ker zahtevata oba za tiskarno »Tipografija« 30 milijonov. Nasprotno pa poročajo beograjske »Novosti«, da je kupčija uspešna. Ravnatelj Jugoslovanskega tiska Schlegel pa danes demantira vse vesti o kakih prodaji »Jutarnjega Lista«, »Večeri«, »Novosti« in »Zagreber Tagblatta«. Tako si lahko razlagamo poročila »Jutarnjega Lista« s pristavkom »Sa naročite strane«, s katerih vidita Zajednica in HRSS zastopano stališče radikalov. Samostojni demokrati pa pravijo zopet, da list zastopa stališče blokašev.

CICERIN GRE V VARŠAVO.

Varšava, 24. februarja. Kakor poročajo, bo prispel v Varšavo Čičerin radi vzpostave dobrih diplomatskih odnosov med obema državama.

100.000 glasov več ko vse vladne stranke! Kdo torej sme govoriti o večini v narodu! Zakaj »Slovenski Narod« lojalno tega dejstva ne prizna! Lojalnost v politični borbi je potrebna in mi jo zagovarjamo. Toda lojalnost mora biti obojestranska, ker samo ena stranka je ne more izvrševati niti pri najboljši volji. Zato smo govorili dosledno za skupnost v političnem boju, zato smo govorili proti bojkotu in nasilnostim in zato smo bili za politiko srednje poti.

Pa ravno tisti, ki bi hoteli danes slepomišliti z oznanjanjem lojalne borbe, ravno tisti so bili proti nam! Ni zato od skupščine odvisno, če postane borba lojalna, temveč od vladnih strank. Te imajo tu prvo besedo, kakor so imeli prvo in zadnjo besedo v nelojalnem boju.

Nov volilni red dobimo.

Beograd, 24. februarja. Deputacija 30 radikalov pod vodstvom poslanca Laloševića je posetila Pašića in izrazila prošnjo, da se Baranja v bodoče smatra kot en volilni srez. Pašić je povdaril, da bo skoraj izšel nov volilni zakon.

PRED IZPUSTITVIJO DR. MAČKA IN TOVARIŠEV?

Zagreb, 24. februarja. Sinoči so se razširile vesti, da bodo danes dr. Maček in njegovi tovariši izpuščeni na svobodo. Predavac je dobil poziv za zaslišanje pri sodnem stolu. Tudi zaslišanje Radića in svedokov se bo najbrže vršilo že danes.

POGAJANJA Z MADŽARSKO.

Beograd, 24. februarja. Včeraj popoldne sta se sestala šef naše in madžarske delegacije dr. Perić in Wodianer. Razpravljala sta o nadaljnjem delu obeh delegacij. Sinoči se je vršila interna konferenca naše delegacije, a danes ali jutri bosta pričeli delegaciji z delom.

OKOLI NOVEGA TISKOVNEGA ZAKONA.

Beograd, 24. februarja. Na ministrski konferenci, ki se je vršila sinoči pod predsedstvom Pašića, so razpravljali o tiskovnem zakonu. Pregledali so že prvo polovico zakona, ki obsega obče odredbe, kvalifikacijo glavnega urednika, odgovornost tiska, o cenzuri in o politični zaplembi. Po konferenci so bili ministri zelo rezervirani. Srškić je izjavil, da bo poputritšnjem dal novinarjem obširen ekspeze.

OBSEDNO STANJE NA BOLGARSKEM.

Beograd, 24. februarja. Po poslednjih vesteh iz Sofije izgleda, da namerava Cankova vlada proglasiti obsedno stanje v vseh onih krajih, ki mejijo na našo državo.

FRANCOSKI DOLGOVI AMERIKI.

Pariz, 23. februarja. »Newyork Herald« poroča iz Washingtona: Da se vnese jasnost v vprašanje francoskih dolgov Ameriki in da se razčistijo vesti o novem posojilu ameriških bankirjev Franciji, je sklical senat javno anketo, na kateri se naj obravnava to vprašanje. Namen ankete je, da se dobi gotovo mnenje o oportuniteti novih posojil Franciji. Po raznih poročilih so se ameriški bankirji že pogajali s francoskimi finančniki glede novega posojila in se tudi že obvezali, da to posojilo dovolijo. O teh pogajanjih pa ameriška vlada ni bila obveščena. Ni sicer nobenega zakona, ki bi določeval, pod kakimi pogoji smejo zasebniki dovoliti posojila v tujino, toda običaj je, da pred zaključkom posojil bankirji konfirirajo z vlado. Vsled tega običaja je tudi sklicana anketa senata.

TATARSKA VEST.

Dunaj, 24. februarja. Tukajšnji izvestitelji londonskih listov so prejeli vesti, ki so bile razširjene v Londonu, da je Bolgarska napovedala Jugoslaviji vojno.

Dr. H. Tuma:

Vprašanje vojne odškodnine za Primorce.

Dr. Otokar Ribaf v št. 84. od 12. t. m. »Slovenskega Naroda« z vso pravico odznanja od sebe očitaje, da ne bi bil storil po svoji dolžnosti kot delegat države SHS pri pogajanju z Italijo vsega, kar bi bilo v njegovi moči, da bi med Italijo in Jugoslavijo glede odškodovanja lastnih državljanov SHS prišlo do ustreznega dogovora.

Z vso pravico trdi, da je skrb vsake na podlagi mirovnih pogodb nastale države odškodovati svoje lastne državljane. Netičen in preozek pa je le izraz, da je to le skrb vsake države, marveč moralo bi se reči, da je na podlagi mirovnih pogodb in iz stališča evidentnih nagibov pravičnosti in narodne solidarnosti dolžnost vsake države odškodovati svoje državljane po meri, kakor je bila ustanovljena v mirovni pogodbi. Po St. Germanski pogodbi ima v smislu čl. 178 priloga I. odst. 9 država SHS pravico zahtevati od Avstrije in nje zaveznikov plačilo vse škode, katero so utrpeli nje državljani na lastnini vsled vojnih dogodkov, kjerkoli naj si bo ležela ta lastnina.

Tolmačenje jasnega določila mirovne pogodbe ne dopušča nobenega dvoma: škoda vsacega državljanu SHS, ali Srb ali Hrvat ali Slovenec, ki je trpel vsled sovražnosti ali vojnih dejanj škodo na osebi ali lastnini, naj si bo kjerkoli ležela, mora biti popravljena.

Ni nobenega dvoma, da se odškodovane države ne smejo polastiti odškodnine, katere je bila od obvezanih držav plačana pod naslovom odškodnine, namenjene državljanom na korist lastne državne uprave. Vojna odškodnina, katero ima država SHS zahtevati, se izračuni na podlagi vse dejanske škode, katero so nje državljani utrpeli na celnem ozemlju države SHS in ne le v Srbiji in Črni gori.

Kako so sploh mogli zastopniki državljanov SHS v državnem zboru skleniti le zakon glede odškodnine, ki velja le za Srbijo in Črno goro, je naravnost nerazumljivo. Zastopniki slovenski in hrvaški niso izpolnjevali svoje dolžnosti, zastopniki ozemlja predvojne Srbije pa so se težko moralno zagrešili proti čustvu pravice in narodne solidarnosti, da prisvajajo edinole sorojakom pravico do vojne odškodnine.

Italija, kakor je bila vedno v zgodovini polna visokodonečih fraz, je še pred končano vojno z odlokom od 8. junija 1918 ter še pred odobritvijo mirovne pogodbe z zakonom od 24. marca 1919, št. 426 obečala polno odškodnino vsem svojim državljanom. V motivih tega zakona se proglašja: »Je dolžnost države, da iz nagibov pravičnosti, narodne solidarnosti in političnega uvidevanja odškoduje vse svoje državljane za vso škodo, ki je bila povzročena neposredno po vojni.« Člen I. zakona od 24. maja 1919 določa: »V svrhu, da se vzpostavi narodno bogastvo in produktivno možnost krajev oškodovanih neposredno vsled vojne, se priznava polna odškodnina vsem državljanom.« Enako visokodoneče je Italija priznala v smislu čl. 70. in 71. St. Germanske mirovne pogodbe državljanstvo vsem onim, ki so bili pristojni v Beneško Julijo še pred vojno ali pa, ki bi vsled opcije dobili državljanstvo, ter je izrecno določila, da dejstvenost zakona nastopi s polnim pravom enako za bivše italijanske državljane po namenu St. Germanske pogodbe. Po tem zakonu bi italijanska uprava smela krčiti v smislu čl. 70. in 71. pravice državljanstva iz posebnih vzrokov le onim, ki so bili pristojni v Beneško Julijo že pred vojno, a ne tam rojeni, ter bi jim morala priznati odškodnino enako, kakor vsem ostalim italijanskim državljanom izpred vojne. No, plemenita Italija, je skoro po tem zakonu pozabila svoje plemenite obljube ter je proti jasnemu določilu lastnih

zakonov odredbenim potem odrekla pravico do vojne odškodnine, vsem onim, ki niso postali s trenutkom mirovne pogodbe St. Germanske ipso jure italijanski državljani. Vsa priglasena škoda opantov je osežena v svoti, katero je dolžna plačati bivša Avstrija in nje zavezniki. Italija ima pravico inkasirati dotično odškodnino, priznala je z zakonom pravico, da so odškodnine deležni tudi vsi novi državljani, odredbenim potem pa jim je to pravico zaplenila. Res je, da je Italija glede onih opantov, ki so italijanske narodnosti, to opcijo takoj priznala in vojno odškodnino dejanski že nakazala, opantje slovenske narodnosti, če so bili še tako oškodovani in so vsled družinskih ali gospodarskih razmer vezani na italijanski teritorij, pa kljub jasnim določilom St. Germanske pogodbe in zakona od 30. decembra 1920, št. 1890 ničesar ne dobe. Italija je ostala le toliko plemenita in velikodušna, da bi raznim opantom zaupnim potem priznavala državljanstvo, ako bi se odpovedali zahtevi po vojni odškodnini.

Ko bi se privatna oseba obnašala tako, reklo bi se ji lahko, da je snedla meško besedo.

Ako pa se je Italija vsaj bombastično pred Evropo proglasila za velikodušno, pa se ne more kaj takega niti očitati državi SHS. Z zakonom o izplačevanju vojne škode od 29. novembra 1922, priznala je vojno odškodnino le državljanom predvojne kraljevine Srbije in Črne gore, izplača pa se priznana vojna odškodnina tako, da dobe tudi ti državljani obveznice, za vsako predvojno krono celih 14 para odškodnine. Res izdatna pomoč.

Dočim St. Germanska pogodba jasno govori, da se morajo odškodovati vsi državljani, za vso škodo na lastnini, kjer koli si bodi povzročena po vojni, je državni zbor v Beogradu omejil pravico do vojne odškodnine le na bivše državljane predvojne Srbije in Črne gore. Vsi državljani Jugoslavije so po tem zakonu obvezani enako plačevati davke. Iz teh davkov naj se obnovi gospodarstvo cele države SHS in gotovo je, da bivši deli Avstro-Ogrske absolutno plačujejo na davkih mnogo več, nego obubožana bivša kraljevina Srbija in Črna gora na korist cele države. Ako ima država SHS po St. Germanski pogodbi pravico dobiti vso vojno škodo na lastnini svojih državljanov, ako vsi državljani SHS prispevajo s svojimi davki za vzpostavitev gospodarstva države SHS, potem je nedvojno, da je z zakonom od dne 29. novembra 1922 o vojni odškodnini žaljeno čustvo najelementarnejše pravice in solidarnosti državljanov SHS. In gre menda le za okoli 100 milijonov dinarjev!

Res je, da g. delegata dr. Otokarja Ribafa ne zadene nobena odgovornost zato, da je neopravičeno vsako očitaje proti njemu, zato pa tembolj upravičeno očitaje onim ljudem, ki so imeli in imajo dolžnost zastopati pravice državljanov proti državi in vršiti dolžnosti države proti lastnim državljanom.

Koliko Primorcev se je izgnalo, koliko jih je pribežalo iz opustošenih krajev bivše njih ožje domovine, kjer so pustili svoje mrtvece, kjer so pustili razrušene svoje domove, pod okrilje nove domovine, polni vere in zaupanja, pa se danes potikajo kot berači po njej in čakajo milosti. In morda so ravno ti novi državljani SHS najbolj pokorni novi državi in nje vladam!

Novi režim se hoče lotiti resno koristnega dela. Mislim, da bo dolžnost tega, toliko obečajočega državnega zbora in tako mogočnega vlade, da obrne vsaj nekoliko skrbi na pomoč pomoči potrebnih po vojni oškodovanih državljanov.

le potom medsebojnih koncesij. Toda taka politika je potrebna, če se hoče obvarovati civilizacijo pred polomom.

Glede Alzacije - Lotaringije je vedno podarjal, da morata pripadati obe provinci Franciji. Da pa se to doseže, sta bili dve metodi. Metoda sovražstva in sile so zahtevali ljudje, ki so klečali pred vestfalskim in utrehtskim mirom, ki pa se za moderno narodno gospodarstvo niso brigali. Druga metoda pa se je ozirala na gospodarske odvisnosti sedanosti. Metoda sile je mogla povrniti izgubljeni provinci, toda cena je bila previsoka. Smatral sem za važnejše, da se Francija razširi po afriških kolonijah, nego da se cela stoletja porabi za prepire na kontinentu.

Bil je prepričan, da na mednarodnih nasiljih zgrajena stavba nemške države ne more trajno obstati. Oškodovani narodi bi morali priti do svoje pravice. Ko pa je vojna izbruhnila, tedaj je bila dolžnost vodilnih politikov, da obvladajo javno mnenje in ga ovarujejo pred šovinističnim hujskaštvom. Samo tako je bilo mogoče doseči hiter mir.

Toda še po vojni ni prestala hujskaška politika. Vladajoči niso niti poizkusili s sporazumno potjo do premaganih. In vendar bi bila samo taka politika koristen zaključek vojaške drame. Poudarjalo se je sicer dostikrat, da ne more trajati vojna tudi po zaključku mira in da ni mogoče ničesar trajnega zgraditi na sovražstvu, toda nikdar se ni upalo teh misli uresničiti. Nasprotno se je vodila politika, katere ni mogoče niti spoštovati, ker ji je manjkala vsaka določena smer.

Tudi napram Rusiji niso bili prejšnji mogoči srečnejši. Ko ni bila več caristična, so pretrgali vse vezi. Pozabilo se je, da je zgodovinska naloga Rusije, da zadrži Azijo. Vse priroke, da bi postala Rusija zopet zaveznik Evrope so bile zavrnjene. S tem je bil pospešen razkol med zapadom in vzhodom. Skoraj je izgledalo, kakor da so imeli vladajoči namen Francijo izolirati in da niso imeli niti namena, da bi se tesno zvezali z Anglijo. In vendar je bila ozka zveza z Anglijo, pa tudi z drugimi narodi bolj potrebna kakor kdajkoli. Politika bi tako prišla zopet na veliki pot bodočnosti, ki ga je nastopila leta 1914. Mnogo časa, neizmerno veliko takta, potrepljivosti in prilagodljivega dela bo treba, da se izbrše sledove frivolne politike, ki je slonela na bahavosti, izzivanju in veselju na neumnih pustolovščinah, kakor je to dokazal renski separatizem.

Toda pretirani nacionalizem ni vnesel nereda samo v politiko, temveč tudi v finance. Zgodovina vseh časov dokazuje, da so vojaške zmagovalce pokopale finance. Zgodovina postavlja danes pretirani nacionalizem pred sodišče. Noče govoriti na široko o vojnih škandalih, toda konstatiramo bodi, da bi se moglo marsikaj preprečiti, če ne bi neugovorni politiki naložili na državo poleg vojnih izdatkov še breme medzaveznikiških dolgov. Za obnovo Francije je država že izdala 57 milijard frankov in nadaljnjih 25 milijard je še potrebnih. Davčna moč dežele pa je izčrpana in majhni oškodovanci niso prejeli še nobene odškodnine. Niti tega se

ne ve, koliko bo Francija in Nemčija prejela in če ne bo morala to izročiti upnikom Francije.

Vseeno pa se ni treba ustrašiti notranjega finančnega položaja Francije. Tudi valovanje frankovega tečaja ni vzrok za strah. To je usoda vseh dežel, ki še nimajo urejenih finančne. Toda francoski proračun se bliža ravnevu in treba je skrbeti samo za to, da bodo davki pravično razdeljeni. Bega kapitala ni mogoče omejiti, dokler ne obstoje temeljni mednarodni dogovori. Narod sme ohraniti svoje zaupanje, če nauči svoje zastopnike, da razumejo svojo dolžnost in se varujejo pred demagogijo. Premoženskega davka pa ne priporoča, ker je združen s prevelikimi težkimi.

Vse te nade pa ne morejo biti uresničene, če bi izgubila Francija svobodo gibanja in postala tributarno obvezna tujini. Neopretiljivo je, da ni Francija zvezala svojih repariacijskih zahtev z medzaveznikiškimi vojnimi dolgi. Danes presegajo dolgi zahteve. Skrajno krivično bi bilo, če bi morala Francija več plačati, kakor bi pa prejela. Zavezniki morajo spoznati, da Francija ne more plačati vsega, kar dolguje. Pred časom je pisal nek praški list: »Evropa je prišla pred vrata jetnišnice za dolžnike in na tej trdnjavi vihrajo anglosaške zastave.« Preveč cenim plitvičen čut tega velikega plemena, da bi se dal prepričati, da se hoče to prorokovanje uresničiti. Zalostno pa je, da smemo to samo upati. To stanje pomeni uničujočo obsodbo onih, ki so vedno trdili, da imajo monopol na patriotizem in ki so v resnici privedli Francijo pred vrata vazalstva.

Vlada leveice ima sedaj nalogo, da vse ostrašljive napake popravi. Vsi odkritosrčni republikanci so brezpogojno za načelnikom vlade, čegar volja, plemenitost in sposobnost so uspele, da se je evropsko ozračje zjasnilo, ker je bila pregnana strahotna prikazen vojne.

Treba videti položaj tak, kakršen je. Bedna posledica vojne sta korupcija in brez-moralnost. Ta dva greha, ki sta bila pred desetimi leti skoraj nepoznana, obvladujeta javno življenje. Da zavladajo zopet red, je predvsem potrebna reorganizacija državne uprave. Državni uradniki se morajo zavedati, da bodo njih prestopki kaznovani, njih zasluge pa nagrajene. Treba dalje organizirati voljo naroda do varčevanja.

Reakcija skuša razširiti mnenje, ko da bi socialen red vsled boljševiškega strahu ogrožen. Naredila je mnogo hrupa za male revolucionarno agitacijo, ki sicer obstoji, katere pomen pa se ne sme pretiravati. Ta agitacija bi postala resno nevarna šele tedaj, če bi se kapitalizem neločljivo zvezal s periodičnimi vojnami. Velika stranka, ki skrbi za demokracijo, mora tudi gledati, da obvelja suverena volja ljudstva. Ona je dolžna, da si pribori brezpogojno sodelovanje vsem. Mora imeti pogum, da pove renico in da so njena dejanja v skladu z besedami. Javno mnenje treba prosvetiti. Vedno znova je treba ponavljati, da se more odpraviti sedanje zlo samo na ta način, da se »velike apetite« pobije in uresničuje nacionalno sodelovanje vseh, kar je predpogoj evropske solidarnosti.

„Ovako ne može da ide, tako!“

Pod tem naslovom prinaša »sa narodite strane« zagrebški »Jutranji list« na uvodnem mestu sledečo senzacijo: Zagreb, 21. februarja. Zadnja dva tedna sta bila važnega in usodnega političnega pomena. Politična situacija je v glavnem prenešana iz Beograda v Zagreb. Niso se sicer vršile v Zagrebu večje politične konference, toda politično življenje je postalo od tega časa v Zagrebu zlasti živahno. Vsi politični krogi so bili mobilizirani, da presodijo najvažnejša in najbolj usodna vprašanja države. Med tem, ko se je v Zagrebu tako intenzivno delovalo na razčiščenju politične situacije v državi, se je odigral tudi v Beogradu tako značilen incident, ki meče reflektorsko svetlobo na ves položaj. Na eni zadnjih sej ministrskega sveta je bilo pretresano tudi vprašanje zapuščene dinastije Petrovića Njegoša. Zelo delikatno vprašanje, ki je nalagalo posebno rezerviranost vsem resornim ministrom bivše Srbije.

Predlagano je bilo, da se pretvori dvor v Cetinju v muzej in da se vse trofeje in vsi važni predmeti tu namestijo, da bi bilo tako v veliki spomin na črnogorsko kneževino in poznejšo kraljevino.

Proti tej misli je nastopil dr. Lukinić, povdarjajoč, da je treba zbrisati z zemlje vse regionalizme in provincializme. Mi-

nistri radikalne stranke s Pašićem na čelu so bili od te argumentacije nemiloiznenađeni in g. Marko Trifković je razburjeno pobijal mišljenje dr. Lukinića rekoč, da se ima srbski narod mnogo zahvaliti in priznati Črni gori, ki je bila vedno sestavni del stare predvojne Srbije. Dr. Lukinić, nagnan v neprijetno situacijo, je nato dejal, da se ni mislil zadeti v tradicionalno čast Srbov, temveč da je hotel svoje mišljenje dokumentirati samo z absolutno potrebo centralizma in centralističnih čustev. Dr. Lukinić predlaga v dokaz svojega mišljenja, da se zagrebška banska palača, kot eden zadnjih preostankov predvojne stanja pretvori v gimnazijo.

Utis Lukinićevih besed je bil ta, da je vstal sam Pašić in dejal:

»Ne, mi bomo iz banske palače napravili kraljev dvor. Ovako nemože da ide, tako!«

Vest »Jutranjega lista« je napravila v vsej jugoslovenski politični javnosti senzacijo. Silno se ugiba, kdo da je ta »narodita strana«. Splošno se misli, da mora biti informant za te vesti eden od aktivnih hrvaških ministrov.

Ce je vest »Jutranjega lista« v vsakem oziru točna, ni mogoče danes konstatirati. Gotovo pa je, da je nad vse značilna.

Program francoske leveice.

Na velikem banketu radikalne stranke je imel Caillaux, katerega splošno označujejo kot bodočega voditelja Francije, velik govor, ki je izzval burno odobravanje vseh navzočih in kateremu posveča ves francoski, pa tudi angleški tisk največjo pozornost. In po pravici! Zakaj v Caillaux-ovem govoru je ostro poudarjeno vse, kar loči Herriotovo vlado od

Poincaréjeve. Smatramo zato za potrebno, da seznanimo z glavnimi mislimi Caillaux-ovega govora tudi naše bralce.

Uvodoma se je Caillaux spominjal svoje obsodbe. Njegov edin greh je bil, da je zagovarjal sporazum med narodi in da pripravljala tla za ustanovitev Države združenih evropskih narodov. To se da naravno doseči

Politične vesti.

Kvaliteta vladne večine. Ugledna revija »Nova Evropa« piše o skupščinskih volitvah med drugim tudi sledeče: Kar se tiče vobče volitev v Južni Srbiji, bile so — glasom poročila našega sodelavca, ki se je o vsem prepričal na licu mesta — »sprošene« tako-le: Volilni kraji se tam dele na dve: na kraje, kjer ni niti enega pismenega človeka, in na kraje, kjer so pismeni čuvarji skrinjic in so tudi pismeni volilci. Na obeh prvih krajih je predsednik volilnega odbora (navadno mlad učitelj 20 let) prejel, preden se je podal na volišče, že gotovi zapisnik o rezultatu glasovanja, opremljen z občinskimi pečatom, na katerem je bilo samo še potrebno podpisati kakšnega nepismenega čuvarja skrinjice, ako je slučajno smel priti. Deset dni pred 8. februarjem je policija točno vedela, koliko volilcev bodo dali ti kraji in kakšnih. Pismeni čuvarji skrinjic sploh niso smeli priti na volišče, ako so pripadali opoziciji, ker so jih kontračteniki in žandarji enostavno držali internirane. Toda oni so vzlic temu glasovali, to je njihova imena so redno zapisana v zapisnik, a kroglice so bile vržene v policijsko skrinjico, tako da so pri takem prepisovanju volilnih imenikov v zapisnike »glasovali« večkrat i oni, ki so umrli (a še niso izbrisani iz volilnih imenikov) i odsotni. Ti predsedniki — »patrioti« res ne vedo, da njihov zločin (falzificiranje zapisnikov) ne zastara v 30 letih in da morejo občutiti posledice zakona še v letu 1955, ako jih ne občutijo takoj ali ko pride do oblasti vlada, ki spoštuje zakone... O terorju v Makedoniji in v Južni Srbiji je težko govoriti brez pimesi korupcije, to je, v teh krajih dostikrat ni mogoče razlikovati, kje prestane baklaš in kje prične teror. O pravem terorju se more govoriti poglavito v Hrvatski in v Vojvodini, a tu so gospodje kompetentni in nekompetentni ministri in viceministri v resnici mogli sebi prihraniti trud in udium, kar se jim, kakor vidijo, ni izplačalo. — Tako »Nova Evropa«, ki je resen časopis ter ne postavlja travev lahkomiselno. Ugotavlja še dalje, da bi bila opozicija, ki je na volitvah izkazala faktično večino, to večino tudi formalno dosegla, ako bi bila nastopila z eno listo. Čitamo, da je opozicijski klub sklenil, da nastopi v skupščini kot en klub in da se temu klubu pridruži tudi zemljoradniška stranka. Kasno ali vendar. Vsaj nekaj! Ako ta režim ostane leto dni, more še priti tudi do skupne opozicijske liste pri prihodnjih volitvah...!

Na »preganjanje radikale« so izdali radikalni disidenti proglas, v katerem ostro nastopajo proti taktiki radik. vrhovne uprave in pozivajo vse nosilce in kandidate odvračati ali izključiti radikalnih list na skupen sestanek, ki se vrši na stanovanju inž. Pere Jovanovića-Komite. Onim radikalom, ki nastopajo skupno s federalisti in ki delujejo skupno s protivniki radikalne stranke na spremembi Vidovdanske ustave brez njene uvedbe v življenje, je dostop na sestanek prepovedan. Proglas so podpisali bivši poslanci: Nikodije Miletić, Milan Nedeljković, Čeda Kostić, Pera Jovanović-Komita in bivši minister Jovan Gij. Jovanović.

Pet tisoč volilcev se pritožuje. Opozicijske stranke v subotičkem okraju so se

stavile tožbo proti volilnim nerednostim, ki so se vršile v tem okraju. To tožbo so stranke predložile voincem v podpis in je dosedaj že 5000 volilcev podpisalo tožbo.

Razkol med češkoslovaškimi komunisti. Vodstvo češkoslovaške komunistične stranke je hotelo svoje zadnje neuspehe naprtniti na njemu neljube desničarje. Izjavilo je zato, da je neuspehov kriva samo nediscipliniranost nekaterih poslancev, ki da nočejo lepo slediti poveljem iz Moskve, kakor bi glasom znanih 21 moskovskih točk morali. Poslanec Bubnik je bil celo izključen iz stranke. Ker pa je bil poslanec Bubnik eden najbolj delavnih agitatorjev stranke, je povzročila njegova izključitev velik odpor in med desnico in levico je nastal popoln razkol. Zlasti se je to opazilo v Brnu, kjer so se desničarji polastili strankinega glasila. Daljša posledica izključitve posl. Bubnika je bila, da je izstopil iz stranke tudi posl. Warmbrunn. Pri tej priliki je pismeno obrazložil svoj korak. Dejal je, da vlada v stranki popoln nered. 21 moskovskih točk služi vodstvu stranke samo v to, da terorizira vso stranko. Godile so se dalje grde sleparije. Končno pravi posl. Warmbrunn, da je v stranki vse polno policijskih »špicelnov« in da je znala policija za vsak korak stranke. Govori se, da bo še 6 drugih poslancev izstopilo in da se bo tako število komunističnih poslancev znižalo od 28 na 16. Razkol čeških komunistov bo torej tudi pričetek njihovega konca.

Drobne vesti.

Nemške koncesije v Anatoliji. Po vesteh lista »Rotterdamse Courant«, so prejele nemške družbe od Turčije znatne koncesije. Tako bo ena družba, pri kateri je udeležena tudi »Deutsche Bank«, eksploatirala velike bakrene rudnike Argano-Maden. Druga družba pa bo zgradila železnico v Diabekr.

Celo zalogo bomb so odkrili na nekem posestvu v Paswastu v Estoniji. Bombe so bile ruskega izvora.

Prizadevanja Farinaccija, glavnega tajnika fašistov, da bi likvidiral razne disidentske skupine, so rodila prve pozitivne rezultate. Tako sta vstopila disidenta Barbiellini in Edoardo Torre zopet v oficijelno fašistovsko stranko.

Na kongresu holandske delavske stranke je bilo konstatirano, da se je število članov zmanjšalo za 3000. Mesto popularnega Troelstra je bil izvoljen za predsednika stranke inženir Albarda.

Beg kapitala je tudi na Holandskem. Finančni minister je v zbornici ugotovil, da je v preteklem letu 582 davkoplačevalcev odšlo s 79 milijoni holandskih goldinarjev v tujino.

Švicarske železnice so imele leta 1924. 144.2 milijonov šv. frankov dohodkov in 127.5 milijonov izdatkov. Prebitok znaša torej 16.7 milijonov švic. frankov.

Rumunska vlada je sklenila, da izda z ozirom na konflikt z Nemčijo posebno zeleno knjigo.

Bolezen princega Gjorgija se je nalahno zboljšala. Temperatura pa še ni padla.

Velikanski štrajk je izbruhnil na Uralu. Štrajka okoli 100.000 delavcev. Vsi člani tamošnjega sovjeta so bili aretirani. — Kakor se govori, je bilo devet od njih brez sodbe ustreljenih.

Belgijska vlada poda demisijo, ker so nastale v njej nasprotna mnenja glede ženske volilne pravice.

Tudi na Poljskem je prišlo do razkola v komunistični stranki. Zmerni komunisti so nastopili proti terorju ekstremistov. Beloruski komunisti pa so izstopili iz poljske komunistične stranke vsled nacionalnih sporov.

Temarnik: Kaj bo ta jokava sentimentalnost? Baba je baba, najboljša je slaba, je dejal Gregorčič. Kakšnega hudiča si počel pri tisti Veroneli! Njen zlati plašč, nje čevljičke srebrne in pas in krono biserno — vse to si hvalil, a sunil nisi.

Clovekar: Saj nisem tvoje sorte. Li nisi videl, da že drug občestnik jo zabodel je v srce že prej ko mi? Haha in ti si šel in rezal še počasi ud za udom nje telo!

Kostisnel: (si tišči ušesa): Molčite za Boga! To bila bci je viteškega očeta!

Temarnik (Kostisnelu): Zato si ti prepeval bilje ji tako sladko, da rekel bi vsakdo: zdaj, zdaj bo oživela.

Kostisnel: Saj živi in bo živela. Kri plemenita ne usahne nikdar. A to ciganko z rdečim prepasnikom, to bomo na mah končali! (Posluhne): Tiho, že gre!

(Po ozki slepi ulici prideta Lenka in Zvonimir.)

Zvonimir (v pogovoru): Torej ni ustvaril Bog fanta in dekleta za to, da se ljubita?

Lenka: Ne govori o ljubezni, ko preže razbojnik krog naju!

(Skozi zrak švigne puščica proti Lenki.)

Clovekar: Jaz sem opravil! (Temarniku in Kostisnelu): Zdaj vidva na delo!

Temarnik (zavpije): To ni nič, boja štranga! (Zamahne za gorjaco nad Lenko.) Tako! (Kostisnelu): Zdaj ti pokaži, kaj znaš!

Lenka (se pod Temarnikovim udarcem zgrudi.)

Kostisnel (jo sune z nožem v prsa): O. Izid, vodi mojo roko!

Zvonimir: Sve to je le v Slovenačkoj moči! Tačno!

Kostisnel (Zvonimiru): Boš tiho? Da nisi molčel ko oče te ciganke, bi rjul ko lev in

Zilica jim vendar ne da miru in tako se je večerjšnji »Slovenski Narod« zopet enkrat spomnil na dr. Ravniharja. Za občinske volitve v Ljubljani malo reklame res ne bo škodovalo.

»Polemika naj zavzame kulturne oblike,« pravi »Slovenski Narod«. Papir je v resnici potrpežljiv in prenesel bi tudi to, če bi »Slovenski Narod« zapisal, da naj bo polemika tako kulturna, kakor je njegova. Potem bi bili vsaj listi polni bojkotnih notic, očitkov o »lopopovskih žurnalistih«, »Iskariota« in sličnem, kar si je »Slovenski Narod« v tako obilini meri privoščil med in po volilnem boju. Gospodje, postanite sami vsaj malce kulturni in potem šele govorite drugim o potrebi kulture.

Značilno. Te dni so priobčili vladni listi članek angleških »Times« o naših volitvah. Ker je bil prevod povsodi dobesedno enak, je jasno, da so dobili članek od našega dopisnega urada pri zunanjem ministertvu. Prevod pa ni bil vseskozi točen in zlasti eno stvar bi omenili. Dočim naziva članek »Timesov« našo državo redno le kot Jugoslavijo, je v prevodu Jugoslavija redno kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev. »Integralno jugoslovenstvo« torej na gotovih mestih ni posebno v čisljih.

Ob slabem vremenu se zlasti neprijetno občuti nevljudnost in brezobzirnost nekaterih ljudi. Tako je že skoraj udomačen običaj, da se ustavi na hodniku družba prijateljev ali prijateljic in da se ji mora vsak pasant umakniti in stopiti s hodnika — v blato. Drug nevesel pojav je, da je silno padlo spoštovanje do žene. Skoro bodo izjemna olikanci, ki se ženi umaknejo in ne pustijo, da bi stopila ona v blato. Redki postajajo enako oni, ki ponudijo v prenapolnjenem tramvaju dami mesto. So vse to samo malenkosti, ki pa so merilo za kulturo vsakega mesta. Uljudnost je vedno vplivna, surovost nikdar. Naj bi si to zapomnili oni, ki mislijo, da so junaki, če so — brezobzirni.

Določitev spola mogoča. Voditelj univerzitetne klinike v Halle, prof. Sellheim je odkril novo metodo, po kateri je mogoče s pomočjo kemične reakcije določiti spol pričakovane otroka. Njegova metoda se naslanja na odkritja učenjaka Abderholdena, ki je dokazal, da je reakcija krvi pri materi pozitivna, kakor hitro se poraja v materinem telesu novo bitje. To odkritje je nato prof. Sellheim s pomočjo kemičnih procesov tako izpopolnil, da se more v krvi matere s sigurnostjo ugotoviti gotove izpremembe, če gre za porajajočega se otroka moškega spola. Pri ženskem otroku teh sprememb ni. Sellheim poroča, da je bila določitev spola po njegovem načinu v 99 odstotkih slučajev pravilna. Prof. Sellheim opozarja na praktične posledice novega odkritja, ki bi mogoče imeli nevarne posledice za popularizacijo ljudstva. Moglo bi se namreč dogoditi, da bi stariši zatrli plod, če bi vedeli vnaprej, da bo čete ženskega spola. Zato je treba, da bo uporaba novega odkritja omejena.

Iz državne službe. Za nadkomisarja pri oddelku socialne politike v Ljubljani je imenovan vpokojeni nadkomisar istega oddelka dr. Mate Suhač; premeščena sta pomočnik komisarja železniške policije Fr. Petričič iz Dravograda v Gruž, pomočnik komisarja žel.

bil na boben veliki tantam in takrat bi te kaj obračali...

Glas iz občinstva: Kje je morala?

Kostisnel (proti občinstvu): Ta je neodkritosrečna, če ni pogumnega stališča. Sicer občutiti ste nedostatkne igre...

Temarnik: Kje so tisti junci, ki se veselo krohotajo? Sicer se instinktivno ljudje s se-dežev že dvigajo...

Clovekar: Igra proti koncu pada in padlo je tudi zanimanje občinstva.

Glas gospoda Antona (ki sedi med penzjonisti): Diese Weisheit haben Sie sich aus meinem Souffleurkasten geholt, mein Lieber.

Lenka (si je tačas opomogla in vstane živa in zdrava).

Glasovi iz občinstva: Saj je niste ubili! To je konjederstvo! Zapik, razbojnik!

(Zvižgi in sikanje. Na oder lete gnila jajca, jabolka in krompir. Ženske vreče. Razbojnik pobegnejo.)

Lenka in Zvonimir (zaplešeta pojoč):

Slovenski pesnik, živ in dobro vedi: ne piši nam tragedij in komedij, za Kranjce tuhtaj pravilnice otročje in po gorenjsko včasih trobi v rog, potem bo slave polno ti narode in boš junak od temena do nog.

Lenka (ta ciganka neumnanka še doda): V trop kritikov domačih se zapiši, studiraj umetnost, če bi ustvarjati ne znal, in po vseh poljih lovi slepe miši, da za umetnaka bodeš vsem povsod veljal! (Zastor pade. Ljudje se razhajajo. Nezdovoljni-Beli Kranjec še brunda za nameček):

Komar muho mlati z dvémiti ščapi:

Ti boš, muha, znala, kaj je možka glava!

Dnevne vesti.

policije Vinko Trumbič pa iz Krka v Dravograd.

Invalidski zakon. V ministertvu socialne politike se je sestavila komisija, ki ima proučiti zadnje korekture invalidskega zakona. Člani te komisije so: A. Angjeličević, sodnik kasacijskega sodišča, dr. Sima Karanović, polkovnik-invalid, dr. N. Godjevac, načelnik invalidskega oddelka in M. Petrović, sekcijijski šef. Kakor znano, bo invalidski zakon eden izmed prvih zakonskih predlogov ob prihodnjem zasedanju skupščine.

Radiotelefonski aparati. Po pravilniku o zasebnih radiotelegrafskih in telefonskih aparatih se smejo radioaparati prodajati samo takim osebam, ki se iz kažejo z dovoljenjem ministrstva oziroma poštnega ravnatelstva, da si smejo postaviti prejemni radiotelefonski aparat. Z odredbo št. 81.543 z dne 15. decembra 1924 je ministertvo odločilo, da se smejo tudi posamezni majhni deli in priključne radiotelefonskih aparatov prodajati samo takim osebam, ki se iz kažejo z dovoljenjem poštne uprave. Nadalje je ministertvo odredilo, da mora vsak uvoznik oziroma prodajalec radiotelefonskih aparatov in njih delov voditi zaznamek prodanega radiotelefonskega materiala in oseb, katerim je ta material prodal, prepis tega zaznamka pa koncem vsakega meseca predložiti ravnatelstvu.

Himen. Poročil se je v soboto na Višu gospod Ludvik Wohinz z gospodično Mini Iljak. Čestitamo!

Igon Bolgarov iz Sarajeva. Kakor se poroča iz Sarajeva, je tamošnje okrajno glavarstvo pozvalo vsem bolgarske državljanke, ki žive v okolici mesta kot vrtnarji, da se zgledajo pri glavarstvu, nakar jih je trideset izgnalo iz Sarajeva. Vzrok izгона trenutno še ni znan.

Z dinamitom je hotel ribe pobijati, pa je ubil samega sebe. Ribič Marko Nikolić v Mostaru je šel na ribolov. Da bi prišel hitro in sigurno do bogatega plena, je vzel dinamit seboj. Po neprevidnosti je vrغل gorečo cigareto v dinamit, ki je eksplodiral ter ribiča raztrgal.

Strašna smrt starke. V petek ponoči se je zgodila v Subotici velika nesreča. Iz dosedaj neznanih vzrokov je eksplodiral v hiši Rozalije Teleki, 60 letne vdove, sod bencina. V hipu se je staričina obleka vnela in ženska je begala kot živa baklja po sobah. Predno so prihiteli sosedje in požar v stanovanju pogasili, je njeno truplo že popolnoma zagorelo. Uvedla se je preiskava, da se ugotovi pravi vzrok nesreče.

Ljubavna drama v Starem Bečeju. V petek ponoči se je odigrala v Starem Bečeju krvava ljubavna drama. Aleksander Kolovici, železniški uradnik je hodil že nekoliko mesecev za vdovo Nagy, ki je imela zlatarsko trgovino v mestu. Te dni je Kolovici zaprosil vdovo za roko, toda dobil je »košaroc«. V petek zvečer je prišel v Nagyno stanovanje, zaklenil vrata ter presedel par ur pri trdosrčni vdovici, neprestano ji preteč, da jo ubije, če se ne poroči z njim. Okrog treh zjutraj je hotela Nagyjeva že vsa obupana skočiti skozi okno. V tem hipu je potegnil zaljubljeni železniški uradnik samokres ter oddal nanjo več strelcov. Težko ranjena je padla vdova z okna na dvorišče. To pa pobseslemu zaljubljenecu še ni bilo dovolj. Skočil je za njo ter divje teptal po njej. Pri zaslišanju je izjavil, da je izvršil svoj čin iz prevelike ljubezni.

Češkoslovaška vlada za kragujevačko vojno siročad. Češkoslovaška vlada je naklonila kragujevačkim vojniim sirotam po svojem poslaniku na našem dvoru, gosp. Sebi. 20.000 Din v znak priznanja za požrtvovalnost in bratsko ljubav kragujevačkega prebivalstva, ki je postavilo Čehoslovakom, ki so bili za časa vojne v Kragujevcu ustreljeni, ginljiv spomenik.

Velika goljufija s ponarejenimi čeki. Družba regnicolov je ogoljufala v par dnevih več zagrebških bank s ponarejenimi čeki za preko 600.000 Din. Glavni kolovodja družbe Giuseppe Peruzzi, trgovec z živino iz Udine in Martin Grakalič iz Pole sta že pod ključem. Ujela ju je policija na Sušaku.

Gospodarstvo.

LJUBLJANSKA BORZA
dne 23. februarja.

Vrednote: 7% invest. pos. 1921 bl. 65; 2½% drž. renta za vojno škodo den. 154; Celjska pos. d. d. den. 210, bl. 214; Ljublj. kred. banka den. 235; Merkantilna banka den. 100; Prva hrv. šted. den. 897, bl. 900; Slavenska banka bl. 78; Stroj. tov. in liv. den. 138, bl. 146; Trbovelj. prem. dr. den. 415, bl. 435; Združene pap. Večve den. 100, bl. 116; Stavna družba den. 275, bl. 285.

Prodnikna borza: Bouls hrastovi, 29, 36, 43, 56, 60, 80, 100, 130, 3 m dolž., fko meja den. 1160; deske 20, 25, 30, 40 in 50 mm, I. in II. vrste, fko meja den. 580, fko 600; Trami od 3/3 do 6/8, monte, fko meja den. 350; remeljni 6/6, 7/7, 8/8, pričeljeni, fko meja bl. 630; bukova drva, okroglice, fko nakl. post. den. 17, bl. 18; kostanjev les, okrogel, fko nakl. post. bl. 27. Zito in poljski pridelki: Pšenica bačka 74/75, 2 odst., par. slavonska postaja, bl. 530; pšenica domača, fko Ljubljana den. 460, bl. 490; otrobi pšenični, drobni, fko vag. slav. post. bl. 205; otrobi pšen. drobni, pol papir., pol juta vreče, fko Klenak bl. 210; korusa nova, prompt., fko Ljubljana bl. 255; korusa nova, prompt-dobavitel sukces. do medio marec, fko Postojna trans. bl. 280; korusa nova, dobav. april, fko Postojna trans. bl. 290; korusa nova, dob. maj, fko Postojna trans. bl. 295; oves srbski par. Ljubljana bl. 335; oves bački, rešetan, fko Ljubljana bl. 360; oves bački, zdrav, suh,

Umor.

Krvava predpustna farsa v eni sceni. Spisal A. Remec.

Osebe:

Fran Clovekar
Miljuta Temarnik
Fran Kostisnel

razbojnik.

Zvonimir, komedijant;
Lenka, ciganka.

Glas iz občinstva in glas gospoda Antona. Godi se na kritičnem domačem odru, na katerem se pojavljajo eksperimenti, ki tvorijo del življenja slovenske drame. Iz skalojva se odpira slepa ulica, v katero je zašla glavna junakinja, da pade v roke razbojnikov in ji potem tem jasnejša postane prava pot.

(Razbojnik čaka pred slepo ulico.)

Clovekar: Že osem mesecev čakamo v zasedi. Nocoj prispe skozi to slepo ulico.

Temarnik (Kostisnelu): Ti jo zabodeš prvi.

Kostisnel: Premlad sem še in roka se mi trese. Za to je treba studija, zmožnosti in — inteligence.

Temarnik: Samo gorjače, ljubi moj. Za enkrat ti pokažem jaz to delo, da se privadiš. Zamahnem, tresim — in bo že kadaver! (Clovekarju): Tega še ti ne znaš tako, moj Francelj!

Clovekar: O, včasih sem bil strelec z lokom... Zdaj lok je zlomljen, roka brez moči, samo puščica mi je še ostala. In prav za prav se mi ta Lenka smili.

rečeta, fko Ljubljana bl. 270; laneno seme, fko Ljubljana den. 700; krompir beli fko gor. post. bl. 156; krompir rdečkasti semenski, fko Stajerska postaja den. 175, bl. 185; fižol ribničan, čišč., fko Ljubljana den 350, bl. 415; fižol koks, fko Postojna tranz. bl. 510; slanina slana, trodelna, fko Vukovar bl. 28.

BOREZE.

Beograd, 23. februarja. Curih 11.98, Praga 185.03, London 297.28, Pariz 826.30, Trai 254.70, Berlin 14.873, Dunaj 0.0877, Budimpešta 0.0876.

Curih, 23. februarja. Beograd 8.40, Pariz 27.07, London 24.765, New York 520.50, Milan 21.27, Berlin 1.298, Praga 15.45, Dunaj 0.0872, Budimpešta 0.08731.

Dobave. Uprava barutane v Kamniku prejema do 2. marca t. l. ponudbe glede dobave 100.000 do 150.000 komadov plomba iz pločevine, do 4. marca t. l. glede dobave 10.000 vreč iz manila-kartona za pakovanje smodnika. Dne 4. marca t. l. se bo vršila prijava barutane v Kamniku ofertalne licitacije glede dobave 1000 kg olja za mazanje strojev. — Direkcija državnega rudnika v Brestu prejema do 10. marca t. l. ponudbe glede dobave osov in olja. — Dne 21. marca t. l. se bodo vršile pri direkciji državnih železnic v Sarajevu naslednje ofertalne licitacije: glede dobave bukovega lesnega oglja ter koks, glede dobave bakrenih peči in glede dobave glicerina. — Predmetni oglasi z najmanjšimi podatki so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesantom na vpogled.

Anekdote iz življenja A. France-a.

FURLA LJUBEZEN DO BLIŽNJEGA.

J. J. Brusson je izdal po smrti Anatola France-a debelo knjigo zgodbe, ki jih je doživel z znanstvenim pisateljem kot njegov tajnik. Evo vam ene zoper nadute ženske, ki

hodi beračit za knjige, za posvetila v prid tkzv. dobredelnim društvom:

»Služkinja Jožefina je spustila davi po stopnicah nekako kljuse, od sile grdo baburo, prevzetno, kričavo ter oblečeno nalik vili Ravijolli. Ta nesramnica mi je vstopila v sobo, pa da še potrkala ni. Postavila mi je pod nos, kakor samokres, ne vem že katero mojih knjig in se spakovala: »Dragi mojster! dragi mojster! Cisto majčkeno posvetilev, prosim vas, pa prav duhovito, kakor so sploh vse vaše stvari. Gre za loterijo.«

Odgovoril sem ji: Niti peresa, niti črnila nimam pri roki. Ali ta babava vam je imel samotečnik (stilograf). Tedaj pa sem brezobzirno napisal na ovojni list: »Za gospo X-ovo, človekoljubko: Niš ne daš človeku, če mu ne daš samega sebe.«

A. D. iz »A. France en pantoufles«.

OBJEMANJE.

A. France sicer zaničuje naslove, vendar jih rabi jako točno in prikladno. Tudi objame vam gosta kaj naglo. Če kdo pozvoni pri vodu, zabevska s hodnika strežnici Jožefini: »Ne dajte mi vstopiti, to je nepridiprav. Umorili me bodo!« Če pa se je pritepenec posrečilo vsiloma vdreti, se mu vrže za vrat: »Ah, kako me veseli, da vas vidim. Koprnel sem po vas. To je dan, ki ga je treba zaznamovati z belim kamenom. Vaša navzočnost me pomlaja.«

In objema ga po stari šegi, zanosito, kakor se ljudje stiskajo v tragedijah. To so objemanja velikega sloga. Na ta način se poljublja samo še pri Molière-u. Najprej prižme osuplega posetnika z dolgimi razvnetimi rokami. Nato si ga pritiska na srce, prekipevajoč od ganutja. Obrsne mu lica s svojo srebrno brado. Zatvori oči, kakor bi hotel pridržati solze, ki silijo na dan... Kvoka... Človek bi mislil, da bo omedlel... Kar opoteka se od neznosti. Še enkrat objame prišleca. S težavo razklene roke od čustvenega prijema. Slednji izpusti vsiljivca, da enako pozdravi še poslednjega prihajajočega.

Ohrabren spričo tolikega laskanja, smatra ta nebodigatreba za prikladno, da izreče svojo prošnjo. Iz žepa svojega površnika potegne dragocen Thaido: To je prva izdaja. Na velikem papirju. Po tolikih objemih ponižno meloduje, naj se mu za nameček dodeli še čisto majčeno posvečenje. Mojštrov obraz je ves prepadel. S tesnobo me gleda. Kakor da mi hoče reči: »Kako je temu bedaku ime?« Opravičuje se, češ, da nima ne peresa niti črnila; kriva pa je Jožefina. Ali poljubljenec je do njegovega posvetila. »Niš ne de: tu je moje nalično pero.«

Tedaj ga France: »Dragi prijatelj, bodite tako prijazni in narekujte mi natanko pravopis svojega imena.«

A. D. iz »A. France en pantoufles«.

UKROČENI SATIR.

A. France se pomenkuje s svojim tajnikom Broussonom o svoji priletni dami.

»Kaka se vam zdi?«

»Velikastna.«

»Posebno vnet niste. No, prijatelj, naj si bo še tako zastarela, vendar še vzbuja strasti. Ono jutro je v Bouloguskem lesu ostavila svojo kočijo. Hotela se je nekoliko izprehoditi po stranskih drevoredih. Kar zapazi, da gre proti njej — moral bi reči nadnje — Satir, saj razumete! Oni, o katerem je toliko govorjenja in ki že sam po sebi vzdržuje sloves favnov in silvanov. Blizal se je z razpetimi jadri in sicer v stanju emfaze... Kaj bi bili vi naredila na gospejinem mestu? Ako bi bili seveda ljubeznivega spola?«

»Pa vi, dragi mojster?«

»Ej, še sam ne vem... Ne uvedi nas v izkušnjo, pravi krščanska molitev. Ta molitev je absurda! Ako bi še mogel moliti, bi jaz neprenehoma ponavljal: Usmili se, Gospod! Uvedite me v iz-

kušnjo! Vendar tu ne gre zame. Satir je stopal proti gospe, oborožen s svojim pohotom. Gospa se je pa zagnala proti manifestantu oborožena s svojo lornjeto. Ko je bila tik njega, je velela prezirljivo:

»Čuvajte se; prijatelj, nahod boste dobili.«

Ali ni bolje storila, kakor da bi bila počela vpiti: Stražnik, na pomoč! strahota? Na mah je ta Priap postal zopet mešan. Pospravil je napeta jadra. Niš ve ni bilo luksorskega obeliska. Gospa mu je iglico zavozlala.«

Izdajatelj:

dr. Josip Hacin.

Glavni in odgovorni urednik:

Zeleznikar Aleksander.

Tiska tiskarna »Merkur« v Ljubljani.

Najboljši šivalni stroj je edino le

Josip Petelinc-a

znanka

Griffner in Adler

za rodbino, obrti in industrijo

Ljubljana blizu Prešernovega spomenika

Pauk v vozevju brezplačen. Večletna garancija.

Delavnica za popravila

Na valiko Telefon 913 Na molo

Jack London:

Burni doživljaji.

Roman južnega morja.

Sheldon je zarudel in ni odgovoril.

— Vem, kaj si sedaj mislite, — se je zasmejala veselo. — Da bi mi zavili vrat za te besede, če bi bila moški. Saj bi tudi zaslužila. Zelo mi je žal. Vaših občutkov ne bi bila smela tako žaliti.

— Bojim se, da sem ta spor deloma sam izzval, — je dejal in odleglo mu je, ko je opazil, da nevihta pojenjuje.

— Sem že našla izhod, — mu je oznanila. — Posodite mi za danes četo delavcev. Na drugem koncu dvorišča si postavim kolibo iz bičevja — seveda na koleh. Drevo se že lahko tja preselim. Moji Tahičani pa me bodo menjaje stražili, kakor so to delali na palubi ladije. Potem pa prijem študirati, kako se goji kokosove palme. Za povračilo pa bom oskrbovala vaše gospodinjstvo in kuhinjo in gledala bom, da boste imeli pošteno hrano. Vaših ugovorov pa nočem več poslušati. Vem že vse, kar mi hočete povedati in zase hočete postaviti kolibo iz bičevja. Tega ne maram. Smatrajte to zadevo za končano. Kajti, če ne boste soglašali, pojdem čez reko in postavim tam, kjer se nehajo vaše pravice, zase in za svoje pomorščake celo vas

* Citaj: bangalou. Običajna enonadstropna hišica v Vzhodni Indiji.

(20.)

ter jih odpošljem z ribiškimi čolnom na Gavutu po zalogo. Sedaj pa želim, da me naučite igrati biljard.

VII. POGLAVJE.

Uporna četa delavcev.

Joana se je s krepko roko lotila gospodinjstva ter je obrnila vse narobe, tako da je Sheldon komaj še spoznal svojo hišo. Kar je bilo glavno, bungalow je bil sedaj očiščen in v najlepšem redu. Zdaj se služabniki niso mogli valjati in lenuhariti; kuhar je celo tožil, da mu »glava, ki je njegova last, gre mnogo preveč naokrog«. — To je bila posledica trudapolnega kuharskega tečaja, s katerim ga je Joana trpinčila. Tudi Sheldonu ni prizanesla z dolgo pridigo o njegovi lenobi, ker je venomer jedel le konzerve iz zaloge. Dejala mu je, da je nemaren in len možak in mu je z ozirom na njegovo brezbriznost glede zdrave hrane postregla še z nekaterimi drugimi zlobnimi primki. Poslala je svoj ribiški čoln vzdolž obale dvajset milj daleč po pomaranče in citrone ter je hudomušno vprašala, zakaj tega sadja že davno ne goje na Berande; obenem je s prezirom ugotovila, da nimajo vrta za zelenjavo. Podolgasta jabolka, ki jih je Sheldon smatral za plevel, so se po njeni zasluzi izkazala kot okusen priboljšek k zajutreku in pri obedu jih je pomešala med puddinge, ki so si zaslužili Sheldonovo neomejeno priznanje. Banane, ki so jih našli v gozdu, so prišle na mizo v kuhanem in surovem stanju; pripraviti jih je znala na najraz-

ličnejše načine in vsak nov način je moral Sheldon proglasiti za boljši od prejšnjega. Dalje so Joana ali pa njeni mornarji sleherni dan ubijali ribe z dinamitom in domačine iz Balesune je plačevala s tobakom, kadar so prinašali ostrige iz mangrovih močvirij. Iz kokosovih orehov pa je znala delati prave čudeže. Naučila je kuharja, kako se delajo iz njihovega mleka drože in s temi je pekla potem lehak in tečen kruh. Iz cvetov, ki se nahajajo na vrhovih kokosovih palm je pripravljala zelo okusno solato. Iz mleka in jedra orehov je delala razne kisle in sladke omake in juhe, ki so jih prinašali na mizo z ribami ali puddingi. Sheldon je naučila ceniti smetano iz kokosovih orehov ter ga prepričala, da je boljša od kondenzirane; naravno smetano sta odsihod vedno uživala s kavo. Iz starih in izsušenih orehov je jemala gobasta; trda jedra ter delala iz njih solato. Sploh je bilo videti, da se je posebno dobro razumela na solato in Sheldon je bil ves navdušen za izvrstno in okusno solato, ki jo je pripravljala iz mladih bambusovih brstičev. Krompir slabše vrste, ki so ga bili dosihod spravljali za seme ali pa brezbrizno metali na gnojšče, so sedaj uporabljali za solato, juhe in omake. Kure, ki so hodile v grmovje in tam odlagale jajca, so dobile svoje kurnike. Joana je sama hodila streljat divje race in golobe.

— To delo me sicer bogvekakoli ne zabava, — je pripovedovala o svoji kuhi, — toda nočem pozabiti vaje in spretnosti, ki jo imam od svojega očeta. —

(Dalje prih.)

MALI OGLASI

Cene oglasom do 20 besed Din 5.—, vsaka nadaljnja beseda 50 para.

Instrukcije

iz matematike in fizike daje mlad profesor. Ponudbe na upravo lista pod »Matematika«.

Sprejme se

v inštrukcije nižjega razreda v vseh predmetih. Ponudbe na upravo lista pod šifro: »Temeljiti in revni dijaki«.

Kupi se

STELAZA za knjige, dobro ohranjena, tudi iz mehkega lesa. Ponudbe z navedbo cene na upravo lista pod: »TAKOJ«.

Vezilja

lične dela za na dom. Ponudbe na upravo lista pod »Lepo delo«.

Išče se

stanovanje v Ljubljani obstoječe iz 1 sobe in kuhinje. Plača se od 300 do 400 Din mesečne najemnine. Ponudbe na upravo lista pod »Takoje«.

Proda

se makulturni papir po 5 Din kg, kje, pove upr. »Naroda. Dnevnik«.

Kupi se

»družinska hišica v sredini ali okolici mesta Ljubljane. Ponudbe z navedbo kraja in cene na upravo lista pod »DOM«.

Dijak-sedmošolec

išče kakoršnekoli popoldanske zaposlitve. Ponudbe na upravo lista pod »Vesten in energičen«.

Gospodična

v starosti 25 let, dobra in mirna, želi mesta k boljši rodbini za sobarico, pomoč v gospodinjstvu ali varuhinjo k otrokom. Ponudbe prosil na upravo lista pod »Poštena in marljiva«.

Din 300.—

nagrade onemu, ki preskrbi bivšemu »kladiščniku« mesto pisarniške službe, pisarnika ali skladiščnika za takoj ali pozneje. Ponudbe na upravo lista pod šifro: »DELO 700«.

Fakture inkasira

opomine izvršuje in terjatve vnovčuje s cediranjem Gospodarske pisarne, družba s o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica 1/II.

Oglašujte

Narod. »Dnevniku«.

Pisalni stroj

rabljen, dobro ohranjen se kupi. Ponudbe na upravo lista pod »PISALNI STROJ«.

NATEČAJ

za idejne načrte stanovanjske in trgovinske hišne skupine na Kralja Petra trgu v Mariboru se podaljša na dan 22. aprila 1925.

„Splošna knjižnica“ nudi sledeče najnovejše zvezke:

D. Feigel: Domače živall, humorističen spis, 72 strani, brošura	Din 10.— vez. Din 15.—
H. Murger: La Bohème roman, 402 strani,	35.— " " 42.—
A. Remec: Magda, tragedija, 85 strani,	14.— " " 20.—
Dr. F. Göstl: Misterij duše, poljudni pregled psihijatrije, 276 strani,	35.— " " 42.—
Dr. A. Gosar: Socijalna ekonomija, 300 strani	85.— " " 95.—
T. Ziellinski: Antični in moderni svet, 101 strani	36.— " " 45.—

NAROČILA SPREJEMA:

ZVEZNA KNJIGARNA, Ljubljana, Mariljn trg št. 8